

Thorbjørn J. Sande:

Peter Jebsen

mannen "bak" huset her

Alle som kommer hit spør om huset, hvem som bygget det, osv.
Jeg skal fortelle litt om mannen som var byggherre da huset ble bygd.

Peter Jebsen het mannen. Han var født i 1824 i Slesvig, Tyskland, og kom til Bergen i 1843, alene, 19 år gammel. Antakelig var det ment bare som en kort studietur, men han oppdaget mange muligheter.

Garden Måling
i Brøager kommu
i Danmark.

Far: Jens Jebsen

En dag han vandret i byens omegn kom han til Arna. Der ble han interessert i en elv, Blindheimselva. Han snakket med bøndene, og så kjøpte han elven på stedet for 200 spesidaler. Hvorfor ville han eie en elv?

3 år senere – 22 år gammel – startet han fabrikk der i Arna, et bomulls-veveri med 36 vevstoler. To år etter hadde han utvidet til 128 vevstoler. Han begynte også med spinneri, blekeri og fargerier, og han sendte bud på sine to brødre i Tyskland, som kom for å hjelpe ham med administrasjonen.

Han startet også en ullvarefabrikk, og siden ble de to fabrikkene slått sammen under navnet *P. Jebsen & Co.* Fra 1860-årene var det mellom 400-500 ansatte ved fabrikkene i Arna. Alle fikk gratis hus og mat.

Jebsen ble også skipsreder. I 1868 var han medeier i 55 seilskip. Han reiste mye, og i England forsto han at dampskip var framtiden, så han begynte lasteskipfart med tre-dampskip, og så over til jern-dampskip.

Da den store utvandringen til Amerika begynte, fikk han ideen Til den første norske amerikalinje. Han startet i 1871 *Det norsk-amerikanske dampskibsselskap.* Til denne ruten bygde han flere store dampskip på 2-3.000 tonn.

I 1874 kjøpte han igjen en elv, Bergsdalselva, og der grunnla Han Dale fabrikk.

I 1875 ble jernbanen Bergen-Voss åpnet, og Jebsen fikk hovedæren for det. Han satt på Stortinget 1874-76 og 1880-82, og han så det som en hovedoppgave å skaffe Bergen jernbane, iallfall til Voss.

Peter Jebsen kom til Norge som en fremmed, med 400 spesidaler i kapital. Han døde i 1892 som en av landets rikeste menn. Men det er uklart hvorfor han ble kalt KONSUL.

OVER TIL HUSET HER

Konsul Peter Jebsen bygget dette huset i 1869 som sommerbolig for sin store familie.

Jebsen brukte en av de mest kjente arkitektene på den tiden, Men huset er sammensatt av to byggestiler, ny-renessanse og sveitser-stil.

Det er en ganske stor sommerbolig, over tusen kv-meter på tre etasjer, og med fullt utbygget kjeller.

Kanskje Jebsen virkelig trengte så stor plass til familien. Han var gift to ganger, og jeg har hørt at han hadde til sammen 25 barn med de to konene.

Eiendommen hadde en nydelig hage på 6 mål, med lysthus og sjeldne trær og busker. Der var det rikelig lekeplass for de mange barna.

Hagen er registrert hos Riksantikvaren som en av landets best bevarte landskapshager fra 1800-tallet. Men den er redusert nå i forbindelse med byggingen av døvekirke og omsorgsboliger.

Den eldste sønnen, som også hette Peter, overtok her, og han var vert da kong Haakon bodde her i huset under åpningen av Bergensbanen i 1909. Det understreker at dette var ”byens beste”.

Huset ble senere gitt til aldershjem. Senere ble det nedlagt som aldershjem pga stor brannfare. Da ble det solgt på auksjon, og så skulle det rives. Mye av den fine innendørs dekoren ble tatt ned, og mye av den ble skadet.

Da døveforeningen kjøpte huset i 1984, begynte arbeidet med å få tilbake den gamle dekoren. Med faglig hjelp av en arkitekt og yrkesskoleelever, og mye egen-innsats av medlemmene, har vi fått tilbake et praktfullt hus, samtidig som vi også har ominnredet slik at det skal fungere godt til våre formål.

Fra Jebsens tid har vi hovedhuset her, en stall – også brukt som vaktmesterbolig – og den fine hagen. Anlegget her er ikke fredet, men det har historisk verdi, og vi har plikt til å konferere med byantikvaren hvis vi har planer om forandringer.